

Els mecenes s'acaben

Enmig dels milers de patricis romans perfectament oblidats, Caius Gilnius Maecenas ha immortalitzat el seu record. Amic i protector d'Horaci i de Virgili, ha aconseguit que el seu nom designi, per antonomàsia, qualsevol persona que patrocina generosament una empresa cultural.

Ara, en ple mes d'agost, i amb molt pocs dies de diferència, hem acomiadat dos patricis empordanesos als quals s'ha d'aplicar amb plenitud l'apel·latiu cada cop més infreqüent de mecenes: l'escultor Frederic Marés i el metge Jaume Pi Figueras.

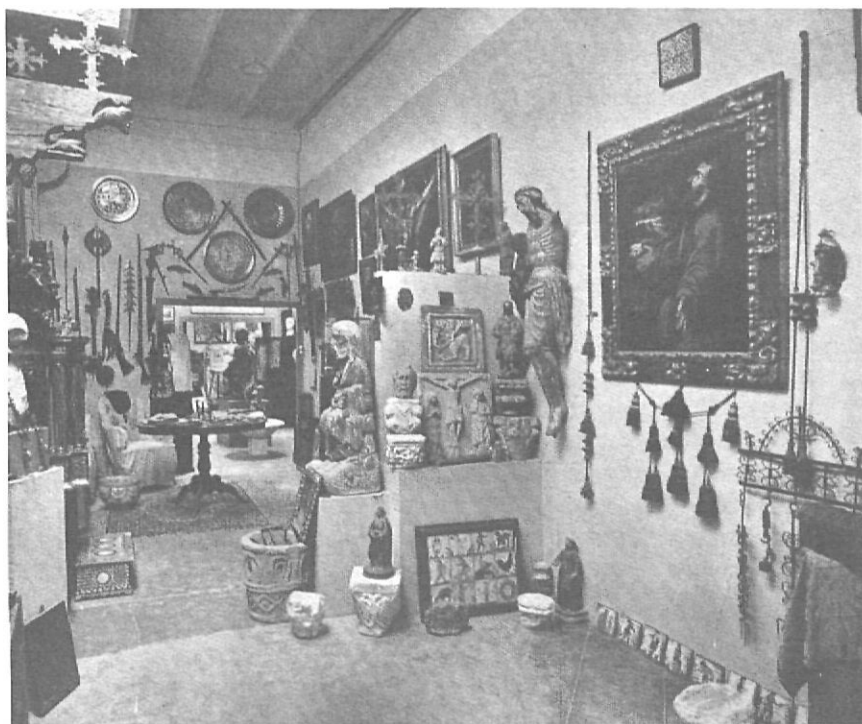
Del doctor Pi Figueras se'n podria elogiar l'activitat científica, concretada en nombrosos treballs, en la direcció dels volums de *la Pràctica quirúrgica*, en la dedicació mèdica al front del servei de cirurgia d'hospitals públics i de clíniques privades. Però aquí volem subratllar la seva tasca de restauració i promoció del conjunt medieval de Pals, d'on era «fill preclar», segons l'adjectivació precisa de Josep Pla. Tasca més meritòria si es té en compte que fou empresa quan no estava de moda, perquè en aquells indrets i en aquella època la destrucció era més ben vista i més rendible que la rehabilitació. Després, el seu exemple ha trobat imitadors en altres nuclis, però gairebé sempre a càrrec d'institucions oficials i no pas per iniciativa particular.

De Frederic Marés se'n pot fer el panegíric com a escultor noucentista, com a creador i restaurador de monuments insignes, com a pedagog i acadèmic de l'art. Però per damunt de tot destaca la seva passió de col·leccionista, amb un afany inesgotable d'aplegar les millors peces artístiques per posar-les incondicionalment a disposició de tothom. La cessió en vida dels seus tresors acumulats resulta insòlitàment eloqüent en aquesta època de subhastes milionàries i de l'art convertit en mercaderia. Com va dir ja fa temps el doctor Stepe, professor de la Universitat de Lovaina, el mèrit admirable de Marés no rau tant en haver reunit un nucli excepcional d'escultura intromissible en cap altre lloc d'Europa, com en haver-lo ofert a Barcelona per integrar-lo en el patrimoni artístic comú. «Altiu revers del tarannà fenici» va anomenar-lo, en un sonet, l'arquitecte-poeta Pere Benavent. Aquest és un elogi que s'escau també per a Jaume Pi Figueras i per a tots els últims exemplars vivents d'un raça —la dels mecenes— que es troba irremissiblement en estat d'extinció.

En el cas dels dos il·lustres desapareguts, són significatius la data i el lloc del seu naixement. Marés ha mort als 97 anys i Pi als 91; això vol dir que els mecenes pertanyen a una època que ja no és la nostra. Pel que fa als orígens, Marés va néixer a Portbou i Pi Figueras a Pals. Serà que els aires de l'Empordà propicien aquests homes despresos, aquests arrauxaments de generositat? Així sembla insinuar-ho Benavent, quan clou amb aquests versos el poema dedicat a Marés:

«Romeu de l'art, esplendorós mecenes,
plasmador de monarques i museus,
tot batega en la xarxa de tes venes
que saben la claror del Cap de Creus».

I qui diu el Cap de Creus, diu el Cap de Begur...



*Un racó
de l'estudi
del col·leccionista
Marés.*

NARCÍS-JORDI ARAGÓ